ԲՈՍՆԵՎԱՑԵՐԻՐԴ—ՏԱՐԻ— ԹԻԻ— 1972—ՀԱՒԵԱՔ —7—ՄԱՅԻՍ—Ն· Տ·—19—ՄԱՅԻՍ—1877

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին կ՚ գրուայ հար· 8 մկ·
» » Գաւառաց » 10 մկ·
վեցամսեայ » կ՚ գրուայ » 4 մկ·
» » Գաւառաց » 5 մկ·
Ամսական մէկ 20 նոց իւրաքանչիւր գրութեան գումարը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ երկու անգամի համար 2 գուրուշ տասնմէկ անգամներու համար զատ ստարկութիւն կը լինի։

ԱՐԱՐ

ԼՐԱԳՐԻ

ՊԱՅՄԱՆ

Կարգ մը պատճառներ ստիպած են մեզ ծախքը խմբագրատուն վճարել։

Լրագրիս վերաբերեալ նամակներ պէտք է իմ անունիս խմբագիր —Տնտեսին ուղղուին։ Գալատիա Ստամբուլի Գաւառական Ճանապարհի թիւ 198, նոր հան· Մասմեճեան գրատունը։

Ձանրաց ծախքը չմտնրուած նամակ չընդունուիր։

ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 7 ՄԱՅԻՍ

ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ

Օրուան ամենէն մեծ լուրը Սօֆիա—Գալէի առումն է, որ երկու երեք օրէ ՚ի վեր բոլոր Օսմանեան հասարակութեան խօսակցութեան նիւթ եղած և ցնծութիւն պատճառած է։ Այս լուրը կը հաստատէ Զեքքէղներու քաղաքական գործոց առաջին տեսուչ Հիւսէյին Րէֆիկ պէյին կողմէ ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ մէկ հեռագիրն, որ կը ծանուցանէ թէ ապրիլ 23 ին զրահաւոր նաւատորմին հրամանատար Հիւսէյին փաշային ընկերանալով Սօֆիայի մօտերը հասեր են։ Հոն գիշերը զօրք հանուեր և Զեքքէղներուն գլխաւորները հրաւիրուեր են, որք զրահաւոր նաւատորմի հրամանատարին քաջալերութեամբ մինչև առաւօտ երեք հաղարէն աւելի Զեքքէղ գումարեր են ամենայն աճապարանօք։ Ասոնք անմիջապէս ցամաքէն Ղազաւուլի անուն գիւղին վրայ յարձակեցան, զոր ծովէն զրահաւոր նաւատորմը կը ռմբակոծէր։ Այն տեղ Ռուսական խազախ զօրաց մեծ մասը ջարդուելով մնացեալներն ՚ի փախուստ դարձան։ Հետևեալ օրը Զեքքէղները տասն հազարի չափ եղան, և Սօֆիամէալէի վրայ քալեցին որ նմանապէս կը ռմբակոծուէր զրահաւոր նաւերէն, խազախ զօրաց հետ հինգ ժամ պատերազմէ ետև Սօֆիայի քաղաքն առնուելու և հրոյ ճարակ եղաւ։ Զեքքէղներուն գէնքը հին հրացաններ ու սուրեր էին, և միայն զրահաւոր նաւերէն երկու հարիւրի չափ նորահնար հրացան մը բռնած էր անոնց։ Մանաւանդ Մուլինը—Զաֆէր զրահաւորը պաթմումի դնաց հինգ հազար հրացան բերելու համար։ Զեքքէզ և Ազապաներուն և Ռուսաց մէջ կռիւը կը չարունակէր։

Այս յաղթութեան վրայ ևս ծովու եղերքէն մինչև կասպից ծով իսլամ յեղերու մէջ ապստամբութիւնը ծաւալեր է, զոր Բեդրսպուրկէն հեռագիր մ՚ալ կը հաստատէ։ Օսմանեան կառավարութիւնը փութաց նոր օգնութիւններ զրկել, և հինգշաբթի իրիկուն երեք շոգենաւ մայրաքաղաքէս տասն հազար Րէտիֆ և կամաւոր զօրք, քան հազար հրացան, ութ թնդանօթ և բազմաթիւ ռազմամթերք տարին ՚ի Սօֆիամ—Գալէ։ Օսմանեանց այս կողմնակի չարժման վրայ Պաթումի մօտերը գտնուող Ռուսաց զօրաբանակը պիտի պարտաւորի նոր յարձակում մ՚ալ ընելու, որով հետև քիչ ատենէն Օսմանեան զօրաց և Զեքքէղներուն Կովկասու լերանց մէջ շարժումները Ռուսաց հաղորդակցութեան դիծերը պիտի կտրեն կարսի և կազմանի կողմերն ալ Ռուսաց զօրքն ետ քաշուելու են, և կըսէր թէ մեծ ձախորդութիւն մը կըրած են, որոյ վրայ մանրամասն տեղեկութեանց կ՚սպասուէր։ Պաթումէն եկող Օսմանեան հինգ շոգենաւ քանի մը Ռուս գերիներ բերին մայրաքաղաքս։

Վիէննայի Օսմանեան դեսպանը մայիս 15 թուով Բեդրսպուրկէն պերլինի թակղրաֆ լրագրոյն զրկուած հեռագիր մը կը հաղորդէ Բ. Դրան ծանուցանող թէ Կովկասեան լեռնականք ժողովրդոց մէջ ապստամբութիւն մ՚եղեր է, որ Ռուսիոյ կովկասեան զօրաց հաղորդակցութեան դիծերը կտրել կ՚սպառնայ, թէ Ապազաներն ալ ապստամբեր են, թէ Օսմանեան զրահաւոր նաւերն Ապազայի ծովեզերքը գտնուող Ռուսական ամրութիւններն, և մանաւանդ Սօֆիամ—Գալէ ռմբակոծելին, թէ վերջապէս ապստամբութիւնը ծաւալելու վրայ է։

* * *

Վերոյիշեալ յաջող լուրերէն առաջ ախուր լուր մը հնչած էր ամենուն ականջին, այն է Լոմֆը ձեռնկալ զրահաւորին Դանուբի վրայ բռնկելով ընկղմիլը, որմէ միայն մէկ մարդ մը կրցեր էր ազատիլ ՚ի սկզբան, բայց յետոյ յիշեալ զրահաւորին հրամանատար նէֆիալ պէյ և վեց հոգի նաւաստիք՝ տախտակի մը փաթթուած՝ մինչդեռ գետէն վար կերթային, քանի մը Զեքքէղներ գետեզերքն գանձք տեսնելով ազատելու փութացեր էին։ Ասոր հետ մէկտեղ լսուեցաւ թէ Ռուսք Դանուբ գետն անցեր են Մաչինի մօտ Բօթ—Պազի ըսուած տեղը, Օսմանեան զօրաց և չոգենաւուց ուրիշ կողմեր պատերելու համար բացակայութենէն օգուտ քաղելով։ Այս զրոյցը սուտ հանողներ եղան, բայց պաշտօնական տեղեկութիւն մը չհրատարակուելէն հետևցնողներ ալ կային թէ Ռուսք գետն անցնելով Տօպրուճայի մէջ հաստատած ըլլան։ Հայտատանէն եկած վերջին լուրերուն նայելով, Ռուսք կարսի բերդն իրենց եռին թողլով յառաջ քալելու տրամադիր չեն եղեր, քանզի կերևի որ բաւական չատ զօրք չունին որպէս զի միանգամայն կարսը պաշարեն և կիրճերուն մէջ յառաջանան, ուր Օսմանեան բազմաթիւ զօրք իրենց կ՚սպասէ։ Ռուսք Պաթումի վրայ տասնիկ յարձակումներ ըրած էին, որպէս զի Ա. Վէտ Մուխթար փաշան պարտաւորեն իւր զօրաց մէկ մասը հոն օգնութեան զրկելու և իւր բանակը տկարացընելու, սակայն Պաթումի Օսմանեան զօրքն ասոր պէտք չզգուշ, Թէնտիին քաջութեամբ վանելով։ Իսկ Ռուսք Պայազիան առնել և թողլէ ետև, Ալէքսանդրի վրայ տասնիկ յարձակում չրըին, հետևաբար Ասիոյ կողմը պատերազմին գլխաւոր ասպարէզները Պաթում և Կարս եղած են։

* * *

Անգղիոյ մէջ հասարակաց կարծիքը մեծ ուշադրութեամբ կը դիտէ Արևելից մէջ անցած դէպքերն։ Եւ լումնոյ պաշտօնեայն երկուշաբթի օրը յայտարարեց երեսփոխանաց ժողովին մէջ թէ եղիպտոս ալ Թուրքիոյ մնան ըլլալով Ռուսիոյ հետ պատերազմի մէջ կը գտնուի, ուստի Ռուսիա իրաւունք կունենայ ըստ պատերազմական օրինաց եղիպտական նաւահանգիստները պաշարելու, և գիպտոսի վրայ յարձակելու, և հոն ռազմամթերք տանող նաւերը բռնելու։ Հետևեալ օրը դարձեալ յայտարարեց թէ Թուրքիոյ վերկութեան յոյսը կատարեալ բարենորոգման մը մէջ միայն կրնայ ըլլալ, թէ Անգղիոյ շահերը գլխաւորապէս Հնդկաստանի նկատմամբ են, և թէ քանի որ ատոնք ապահով մնան, բնաւ պատճառ մը չկայ որ Անգղիա առանձին պատերազմի սկսի, որոյ մէջ ուրիշ տէրութեանց ալ շահերն հաւասարապէս վտանգած են։ Անգղիա, ըսաւ, Ռուսիոյ ընթացքին հաւանութիւն ու քաջալերութիւն չտուաւ. կառավարութիւնն իւր շահուց համեմատ գործելու մնացին ազատ մնալ կուզէ. իսկ իւր շահերը բոլոր աշխարհի խաղաղութիւնն ու բարգաւաճութիւնը պահպանել է, և այս քաղաքականութեան ազդու կերպիւ պիտի հետևի։ Անգղիոյ ուշադրութեան կարևորն մէկ կէտն ալ Սուէզի ջրանցքն է, որ Հնդկաստանի հետ իւր հաղորդակցութեանց ճանապարհն է։ Եթէ Ռուսիա՝ օրինակի համար՝ Սուէզի ջրանցքը ծովային պաշարման ենթարկելով Հընդկաստանի հետ Անգղիոյ ունեցած հաղորդակցութիւնները կարէ, այն ատեն Անգղիա չկրնար չեզոք մնալ, և այս վտանգները նկատողութեան առնելով՝ ինք ալ իւր պատրաստութիւնները կը տեսնէ։

Մօրնինկ Բօսթ լրագիրը կըսէ թէ "հասարակաց Թշնամին (Ռուսիա) իւր դիմակը հանեց։ Թուրքիոյ վրայ յարձակիլ Ռուսաց բերանը Թուրքիոյ կործանումն է, բայց իրենց սրտին մէջ Անգղիոյ նուաստացումն է։" Տէյլի Թելէկրաֆ լրագիրը կը յայտարարէ թէ "Ռուսիոյ կառավարութիւնը իւր զվարճագին Անգղիոյ դէմ է։" Իսկ Թայմզ և Տէյլի Նիւզ լրագիրները կը ջանան Անգղիոյ հասարակաց կարծիքը հանդարտեցնել, ըսելով թէ առ այժմ Անգղիոյ շահերը վտանգի մէջ չեն։" Մանչեսթըր լրագիրը պարզ և մեկին ծրագիր մը կը ներկայացնէ Անգղիոյ կոչմին։ "Եթէ, կըսէ, անկարգութիւնը, խարդախութիւնը կամ անհոգութիւնն այն աստիճանի հասցընեն Օսմանեան զօրքերն որ 1870 ի Գաղղիոյ զօրաց վիճակին մէջ իյնալով Ռուսիոյ պատերազմական յոյսերը կատարեն և կ՚պոլսոյ վրայ քալէ, Անգղիոյ նաւատորմն ու բանակը միջամտելու պիտի հարկադրին այն ատեն։ Անգղիոյ կառավարութիւնն՝ առանց իւր շահերը ղշհելու չկրնար թողուլ որ Ռուսիոյ արծուենշանները կ՚պոլսոյ պարիսպներուն վրայ դըրուին, կամ Ռուսիոյ նաւատորմը Դարդանելի նեղուցը գրաւէ։ Եթէ գէպքերն այսպիսի վտանգ մը ցուցնեն, Անգղիա Սև ծովու և կ՚պոլսոյ մէջ նաւատորմ և բանակ մը պիտի դնէ, որով Ռուսիոյ յաւակնութեան միջնաբերդութիւն մը պիտի ըլլայ իրեն համար։" Ռուսաց Դանուբն անցնելու և պաշարանները հաստելու գէթ շատ շաբաթներ և պատերազմներ պէտք են։ ուստի այս միջոցին Անգղիա կը բանակցի, և պատրաստութիւն կը տեսնէ, առանց պղտուելի, առանց մեծ ծախքանութեան։ Ձիպրալթարի և Մալթայի մէջ մանաւանդ Անգղիա ռազմամթերք կը համբարէ։ Հնդկաստանի մէջ եօթանասուն և հինգ հազար զօրք պատերազմական վիճակի մէջ դրած է։ Ուրեմն Անգղիա իւր շահերը պահանջած վայրկենին միջամտութեան պիտի ձեռնարկէ։

* * *

Պ. կլատսթըն իւր հակաժողովրդական ջանքը կը շարունակէ, բայց առանց յաջողութեան։ Հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ երեսփոխանական ժողովն անոր ներկայացուցած հարկաւոր առաջարկութիւնները մերժեր է։ Այս առաջարկութիւններն էին նախ ժողովին դժգոհութիւնը յայտնել Բ. Դրան ընթացքէն վրայ, որ անցեալ սեպտ. ամսոյ մէջ Լորտ Տըբպիի ծանուցագրին մէջ նշանակուած Պուլղարիոյ անցից հատուցում չէր տուած, և ժողովրդեան վրայ եղեռնագործութիւն ընողները չէր պատժած։ Երկրորդ առաջարկութիւնն այս էր որ եթէ Թուրքիա բարենորոգմանց գործադրութեան մասին ունայն խոստումներէ դատ ապահովութիւն չտայ, ո՛չ ևս իրաւունք ունենայ Անգղիոյ նեղութեան կամ բարեացական օգնութիւնն ստանալու։ Երրորդ՝ ներկայ պատերազմին առթիւ ժողովը պահանջէ որ Եւրոպիոյ խորհրդոյ մէջ կառավարութեան ազդեցութիւնն ՚ի գործ դրուի յօգուտ տեղական ազատութեան, պործնական ինքնակառավարութեան, և Թուրքիոյ խառնուած գաւառաց մէջ հարստահարութեանց վերջ տրուի, առանց անոնց վրայ արտաքին իշխանութիւն դնելու։ Վերջապէս Ցուսնասնի յեղափոխութեան ժամանակին պէս Անգղիա Եւրոպական տէրութեանց ներդաշնակութիւնն ամրացնելով, անոնց հետ միաբանութեամբ պահանջէ Օսմանեան դռնէն որ մարդկութեան և արդարութեան շահուց համեմատ շարժելու, արտաքին խարդաւանաց առաջքն առ-

Նըլու և ալխարնի խաղաղութիւնը պաշտպանելու համար պէտք եղած բարենորոգումներն՝ ի գործ դնէ։ Բայց այս առաջարկութիւնները միջամտութեան սկզբանց վրայ հատուցած ըլլալով անդործադրելի էին, այս պատճառաւ ժողովն ալ մերժեց։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բէռլին 14 մայիս.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Լէհտանի կաթոլիկները բռնութեամբ օրթոդոքսութեան դարձնելու համար Ռուսաց դործած անգթութիւններուն վրայ հարցում ըլլալով, Պ. Թիցա պատասխանեց թէ կառավարութիւնը չկրնար օտար պետութեանց ներքին գործերուն խառնուիլ։

Լոնտրա 15 մայիս.

Լրագրները ժողովին մէջ Լորտ Տէրպի յայտարարելէ ետև թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը միայն պատասխանատու է պատերազմին, աւելցուց.

«Երկու իրարմէ տարբեր բաներ են ընել թէ մեք պատերազմ չպիտի ընենք Օսմանեան կայսրութիւնը պաշտպանելու համար, և այնպիսի ընթացք մը բռնել, որ ամեն տպագայ պատահականութեանց նկատմամբ իրը բացարձակ անհոգութեան յայտարարութիւն նկատուի Եւրոպային իրաւամբ։ Մեք Աւստրիոյ հետ մտերմական յարաբերութիւններ ունինք, գաղափարայ փոխանակութիւնը կըլլան մեր մէջ խորհրդաբար, և ես չեմ կարծեր որ Աւստրիա խնդրէ մեզմէ, որ դաշնագրութեանց զօրութեամբ՝ զմեզ պարտին կացութեան մը մէջ դնելու կերպիւ գործենք։»

Վիէննա 15 մայիս.

Գաղղիոյ նաւախումբին ճանրայ եւած ժամանակ Պըլանճ անուն զրահաւոր Փըրդամէնին կառատն պայթեցաւ, և կը հաւատան թէ երկու հոգի մեռեր, վեցտասն հոգի վիրաւորուեր են։

Վիէննա 15 մայիս.

Լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ռումանիոյ Ռուսական բանակին վրայ երեք զօրարանակ ալ (120000 զօրք) պիտի աւելնայ։

Ռուսական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Թուրքերը 1000 Չերքէզ հաներ են կովկասու կուսանքի ըստած ծովեզերեայ նաւահանգիստը։

Ռուսական Բօնմիանիին անուն զօդեարժ պատերազմանաւը Սկվոմրօզլն Բօմի հասաւ առանց Օսմանեան պատերազմանաւուց հանդիպելու։

Լոնտրա 15 մայիս.

Երեսփոխանական ժողովը կառավարութեան ետուած բացատրութենէն վրայ, որով Արեւելից մէջ Անգլիոյ չահուց պաշտպանութեան վրայ հիմնեալ չէզոքութեան քաղաքականութիւնն արդարացուց, Պ. Կլատսթօնի առաջարկած առաջին որոշումը 131 ձայնից առաւելութեամբ մերժուեցաւ։ Պ. Կլատսթօն իր առաջարկած երկրորդ որոշումն ետ առաւ։

Բեղրատուրկ 15 մայիս.

Թշնամութեանց սահման գծելու վրայ բանակցութիւնք կըլլան։

Կառավարական թերթերը սաստիկ դրգռեալ են Լորտ Տէրպիի ծանուցագրին դէմ։ Կը հաւատան թէ Ռուսիա պիտի զարմացնէ զաչխարհ իր չափաւորութեամբն, և թէ երկրակալութեան դիտումնէ բնաւ չունի, այլ Թուրքիոյ քրիստոնէից պաշտպանութեան և վիճակին բարւոքման համար աղու երաշխաւորութիւններ միայն ձեռք բերել է իր նպատակը։

Ռուսճուք 15 մայիս.

Հիրսովայի մօտ Ռումանիայի սահմանապահ պինուորներն Օսմանեան Ակքիւ անուն պատերազմական չոգենաւին վրայ կրակ ընելով, նա ալ քանի մը ռումբ արձակելով պատասխանեց, որով 15 ռումանիացիք մեռան և չատեր ալ վիրաւորեցան։ Ակքիւի նաւաստիները ցամաքն ելլելով 15 հրացան, պայուսակներ և նըպար հատքեցին։

Ռուսճուք 16 մայիս.

Երկու թօփրաքանէն Օլթէնիցա ռմբահրոծութիւնք փոխանակեցան ամենայն սաստկութեամբ երեք ժամու չափ։ Թշնամիին իր ամրութիւններէն քաշուելուս հարկադրեցաւ՝ բազմաթիւ մեռեալ թողլով հոն։

Վիէննա 16 մայիս.

Վիէննայի Բոհս լրագիրը, Փարիզէն հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Միհհաթ փաչան բարձրաստիճան անձանց այցելութիւնն ընդունելով՝ կարծիք յայտներ է թէ Ռուսիա մեծ դժուարութեանց և անհաճոյ զարմանքներու պիտի հանդիպի։

Բեղրատուրկէն եկած հեռագրեր կը հաստատեն թէ Սօֆուլ-Գալէ քաղաքը ձլատուեր է Թուրքաց ռմբահրոծութենէն։

Բէչթա 16 մայիս.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Թիցա հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ Ռուսիա՝ Ռումանիոյ կառավարութեան հետ համաձայնութեամբ Ռումանիա մտնելով, փարիզի դաշնագրութեան հակառակ յարձակողական գործ մը գրած չէ համարուիր։ Ռումանիա փարիզի դաշնագրութեամբ չէ դերպատած չէ։

Փարիզ 16 մայիս.

Նախարարաց խորհրդոյ պէր-նախագահ և ներքին գործոց նախարար Պ. Ժիւլ Սիմօն՝ Մաք-Մահոն մարշալախումն առ ինքն գրած մէկ նամակին պատճառաւ հրաժարական տուաւ։ Մաք-Մահոն մարշալախում ալ ընդունեց անոր հրաժարականը և Պ. Տիւֆօրը կանչեց, բայց նա իր անձնական սկզբունքը պատճառ բռնելով չընդունեց։

Լոնտրա 16 մայիս.

Լրագիրք սուտ կը հանեն այն զրոյցը թէ Ռուսական զօրապանակ մը Դանուբն անցնելով Տօլրօճա մտեր է։

Պէլկրատ 16 մայիս.

Ռուսիոյ ընդհանուր հիւպատոս Պ. Ճագքօֆ հոս կանչուեցաւ։ Կը հաւատան թէ խրատ տուեր է Սերվիոյ որ ներկայ պատերազմին մէջ չեղոք կենայ։

Փարիզ 17 մայիս.

Մաք-Մահոն մարշալախում յայտնեց թէ խորհրդական քաղաքականութիւն մը պիտի չարունակէ առանց տէրութեանց հետ, և թէ կղերական ցոյցերն ալ պիտի զսպէ ապրուարար։ Երեսփոխանաց ժողովը 154ի դէմ 338 քուէով ընդունեց ձախակողման մէկ առաջարկն, որ կըսէ թէ ժողովը իր վստահութիւնն այնպիսի նախարարութեան մը պիտի չնորհէ, որ ազատ ըլլայ իր գործողութեան մէջ, և հաստատապէս մտադիր հանրապետական սկզբանքը կառավարելու, որը միայն կըրնան ներքին բարեկարգութիւնն ու բարգաւաճանքն և արտաքին խաղաղութիւնն երաշխաւորել։

Պուքրէշ 18 մայիս.

Տաքէօնի մօտ կամուրջ մը փլչելով, երկաթուղւոյն չրջաբերութիւնն ընդհատեցաւ Տաքէօնի և Կալացի միջև։ Ռուսերն 1000 գործաւոր զրկեցին կամուրջը չինելու, և երկու օրէն չրջաբերութիւնը կը վերահաստատի։

Փարիզ 18 մայիս.

Նոր նախարարութիւնն հետևեալ կերպիւ կազմուեցաւ. Պրօլի դուքս՝ նախագահ և գաղղական գործոց նախարար. Ֆուրիւ՝ ներքին գործոց. Բայէ՝ ելուզմունից. Բրա-Բարի՝ չինութեանց. Տըմօ՝ երկրագործութեան. Պրիւնէ՝ կրթութեան։

Արտաքին և զինուորական գործոց նախարարներուն հրաժարականը չէ ընդունուած։

Լոնտրա 17 մայիս.

Օսմ. գօնս.		8 1/8
Փոս.	1865	8 3/4
»	1869	8 1/2
»	1871	28 3/4
»	1872	14 3/8
»	1873	8 1/8
»	Նգիպտ.	—
Անգլ. գօնս		93 13/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներկայ պատերազմին առթիւ քրիստոնեայներըն զինուորագրութեան ենթարկելու խնդիրը դարձեալ երեւան եկաւ։ Լրագիրք սմանք ծանուցին թէ կառավարութիւնն՝ ըստ Օսմ. Սահմանադրութեան տրամագրութեանց՝ քրիստոնեայներէն ալ զօրք պիտի առնու։ Յայտնի է որ ներկայ պարագայից մէջ այսպիսի զինուորագրութեան մը պատահելիք դեմ չատ դիտողութիւնք կրնան ըլլալ։ Պատերազմական արուեստը մեկ քանի տարի մէջ սովրիլ անհնարին է, և աճապարանօք հաւաքուած զօրքերն ալ մեծ գործ մը չեն կրնար տեսնել, ինչպես օրինակ է մեզ 1870–71ի գաղղիոյ պատերազմին ժամանակ կամպեթայի և Թրօշիւի պատրաստած ազգային զօրաց անբաւականութիւնը։ Թուրքիոյ քրիստոնէից ամենամեծ մասը ընաւ զէնք գործածած չեն, և գուցէ այս պատճառաւ այն ժամանակի Գաղղիական ազգային զօրքէն ալ չատ վար ըլլան։ Այսու ամենայնիւ այս խնդիրն ուշադրութեան արժանի է և կարժէ, նկատողութեան առնուլ։ Եթէ քրիստոնեայք պարագային ըստ սպասողականութեան ժամանակ զինուորագրութիւնը մերժելու ըլլան, երկրին պաշտպանութեան ուղղակի մտանակցութենէն հրաժարած կըլլինին, որ անկէ ծագած իրաւանց և պարտուց մասին ալ հրաժարած է։ Ազատ վճռաբար դարձեալ քրիստոնէից կը վերաբերի, քանզի երբոր երկրին պաշտպանութեան պէտքն անցնի առանց քրիստոնէից մասնակցութեան, այն ատեն դաւեճ մեղսագրի գարձեալ քրիստոնեայներէն պինուար առնելու սկզբունքը, և նախկին վիճակին առանց փոփոխութեան չարունակի։ Զանազան տարերաց մէջ հաւասարութեան հիմը երկրին պաշտպանութեան հաւասարապէս մասնակցելու պարտականութեան վերայ հաստատել բնական է, և երբ ասոր առիթը կընծերկայանայ, անօգուտ չըլլար զայն ընդունիլ և գործով ապացուցանել թէ քրիստոնեայք ալ ոչինչ նուազ չահ ունին երկրին պաշտպանութեան մէջ։ Ակնկ զատ, թուրքիոյ քրիստոնեայք չատ անգամ իրենք երկչոտ և քաջութենէ զուրկ ամրաստանուած են, և կարծենք թէ ժամ է այս բիծը սրբելու։ Կրնայ ըսուիլ թէ ինչպէ՞ս կարելի է բոլորովին զինուորականութեան անվարժ ժողովուրդ մը պատերազմի ղրկել. անշուշտ վարժիչներ պիտի ունենան և երկար ժամանակ կրթութիւն պիտի ընեն, քանզի անկարելի է որ կառավարութիւնն ալ այնպիսի համրակ զօրականները մեկէն ի մեկ պատերազմի դաշտը ղրկէ։ Բայց քրիստոնեայ զօրքերը կրնան օգտակար կերպիւ գործածուիլ, նախ քաղաքայ և բերդերու պահպանութեան, յետոյ կրնան առջ առջ աւազակներ և ապստամբներ վանելու ղրկուիլ, կիրճեր ու ամրութիւններ պահել և երբ այսպէս վարժուին, կրնան այնուհետև իրենց իսկամ հայրենակցաց հետ թըշնամւոյն դէմ ալ երթալ, ինչպէս ըրին քրիստոնեայ կամաւորք Սերվիոյ պատերազմին ժամանակ։

Բայց ասոնց ամենէն առաջ ուրիշ բան մը կայ ընելիք, որ ըստ մեր կարծեաց անհրաժեշտ է, այն է քրիստոնեայ զօրականաց վիճակը, յառաջացման պայմաններն և կրօնական պիտոյքն ապահովելու համար զինուորական նոր կանոնագրութեան մը պատրաստութիւնն՝ հաւասարութեամբ Օսմանեան երեսփոխանական ժողովոյ։

Այս կարևոր կէտն ալ անչուշտ չկրնար վրիպիլ կայսերական կառավարութեան ուշադրութենէն։

Պուքրէշէն եկած վերջին յաղթական լուրերուն վրայ Շէյխ-Իսլամ էֆէնտին երկու Շեհվա հրատարակեց, որոց մին վՀ. Սուլթան Ղազի (յաղթող) մականունը կուտայ, որ այսուհետև մզկիթներու հասարակային աղօթից (խութպէ) մէջ պիտի յիշուի, երկրորդ Շեհվան ներկայ պատերազմն օրինաւոր և նուիրական (Ղէզա) կը հրատարակէ, քանզի թըշնամին «Իսլամից անընդունելի առաջարկութիւններ կընծերկայացնէր՝ Իսլամութեան փառքն ու պատիւը նըւաստացնելու չարաքամ նպատակաւ»։

Վհ. Սուլթանն՝ երեկ Ղազի հըրատարակութիւն առթիւ՝ Սուլթան Մէհմէտի մզկիթը գնաց և հոն կատարուած կրօնական հանդիսաւոր արարողութենէ ներկայ գտնուեցաւ։

Պաթումէն եկած վերջին յաղթական լուրերուն վրայ Շէյխ-Իսլամ էֆէնտին երկու Շեհվա հրատարակեց, որոց մին վՀ. Սուլթան Ղազի (յաղթող) մականունը կուտայ, որ այսուհետև մզկիթներու հասարակային աղօթից (խութպէ) մէջ պիտի յիշուի, երկրորդ Շեհվան ներկայ պատերազմն օրինաւոր և նուիրական (Ղէզա) կը հրատարակէ, քանզի թըշնամին «Իսլամից անընդունելի առաջարկութիւններ կընծերկայացնէր՝ Իսլամութեան փառքն ու պատիւը նըւաստացնելու չարաքամ նպատակաւ»։

Վհ. Սուլթանն՝ երեկ Ղազի հըրատարակութիւն առթիւ՝ Սուլթան Մէհմէտի մզկիթը գնաց և հոն կատարուած կրօնական հանդիսաւոր արարողութենէ ներկայ գտնուեցաւ։

Պաթումի մօտերը գտնուող Օսմանեան Շէհրէր չոգենաւին հրամանատարը կը հետադրէ ծովային գործոց նախարարին թէ Ռուսական արտգընթաց չոգենաւ մը Շէհրէր չոգենաւին մօտենալով՝ ծովային ախտմարաձակեր է ծովը։ ասոր վրայ Շէհրէր ալ յիշեալ չոգենաւին վրայ քալեր է, բայց չէ կրցեր հասնիլ ատոր հետևէն։

Սուլինայի կառավարիչն ալ լուր կուտայ թէ Հաջը-Ելիաս պօղազի բացերն երկու ձխնելոյզ ունեցող Ռուսական չոգենաւ մը տեսնուելով Սուլինայի առջև սպասող Օսմ. պատերազմանաւերն անոր հետևէն ինկեր են, բայց Ռուսական չոգենաւն ատենևպէ հեզր է, այնպէս որ Օսմ. նաւերը չեն կրցեր ա՛ր կողմ երթալն հասկնալ որպէս զի հետամտութեանն չարաքանակեն։

Կայսերական կառավարութիւնն հրամայեր որ Օլխոտ—Գալէի մէջ հետադրական կայան մը հաստատուի համար պէտք եղած նիւթերն ու պաշտօնեայներն անվիջապէս զրկուին։

Անատոլի Շէյխ Շամիլի որդի Ղազի Մէհմէտ պէյ՝ վՀ. Սուլթանին ներկայանալով՝ ճանրայ եղնելու կը պատրաստուի։ Ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ Օլխոտ—Գալէ պիտի երթայ ապատամբեալ Չերքէզաց գլուխն անցնելու։ կըսուի թէ վՀ. Սուլթանը Լիվայի աստիճան տուեր է յիշեալ Մեհմէտ պէյին։

Պուքրէշէն ճերպակաի ճանրով եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Ռումանիոյ կարոլոս իշխանը Թուրքիոյ դէմ պատերազմ հրատարակելով՝ զօրաց ընդհանուր հրամանատարութիւնն իւր վրայ առեր է, և թէ Ռումանիոյ զօրքերն երկու բանակի բաժնուելով, Բրայօվայի կողմը գըտնուող առաջին զօրարանակին հրամանատար անուաներ է Լուբու զօրավարն, և Եերիէօյի ու Պուքրէշի կողմը գտնուող երկրորդ զօրարանակին հրամանատար անուաներ է Ռաօովիչի զօրավարն։

Անատոլի Շէյխ Շամիլի որդի Ղազի Մէհմէտ պէյ՝ վՀ. Սուլթանին ներկայանալով՝ ճանրայ եղնելու կը պատրաստուի։ Ըստ ամենայն հաւանականութեան՝ Օլխոտ—Գալէ պիտի երթայ ապատամբեալ Չերքէզաց գլուխն անցնելու։ կըսուի թէ վՀ. Սուլթանը Լիվայի աստիճան տուեր է յիշեալ Մեհմէտ պէյին։

Պուքրէշէն ճերպակաի ճանրով եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Ռումանիոյ կարոլոս իշխանը Թուրքիոյ դէմ պատերազմ հրատարակելով՝ զօրաց ընդհանուր հրամանատարութիւնն իւր վրայ առեր է, և թէ Ռումանիոյ զօրքերն երկու բանակի բաժնուելով, Բրայօվայի կողմը գըտնուող առաջին զօրարանակին հրամանատար անուաներ է Լուբու զօրավարն, և Եերիէօյի ու Պուքրէշի կողմը գտնուող երկրորդ զօրարանակին հրամանատար անուաներ է Ռաօովիչի զօրավարն։

Գանուբեան բանակին հրամանատարներէն Ֆերիք Փաշան կովկաս ղրկուած Օսմանեան զօրաց հրամանատար անուանեցաւ։

Մայրաքաղաքիս Գերմանական դեսպան Ռէօս իշխանն և Աւստրիական դեսպան Զիչի կոմսն Հինդչաբթի իրիկուն կ. Պոլիս հասան աւստրիական Հունկարիա չոգենաւով, և կայսերական պալատէն ղրկուած չքեղ կառքերով և հանդիսաւոր ուղեկցութեամբ Բերա իրենց դեսպանատուները դնացին։

Նոյն չոգենաւով կ. Պոլիս հասան նաև Աֆղանստանայ Էմիրին որդի Իսկէնտեր պէյ, և Բէչթա գնացող Թուրք պատգամաւորութիւնն։ Այս վերջիններն ալ նոյնպէս չքեղ կառքերով և բազմաթիւ Օսֆիայից ուղեկցութեամբ Սուլթան Ահմէտի մզկիթին մօտ հասարակաց պարտէզը գնացին, և հոն աղօթքներ ու ատենաբանութիւններ կարդացուեցան։

Գաղղիոյ դեսպան Պուրկօան կոմսը դալշաբթու կ. Պոլիս կ'ապատուի։

Կըսուի թէ դատական գործոց նախարարի Միսաթէչար վահան էֆէնտին իւր 13,000 զրշ ամսականը ապրիլ 1էն սկսեալ մինչև պատերազմին վերջը պատերազմական ծախուց նուիրեր է։

Այս նուիրատուութիւնը վՀ. Սուլթանն իմանալով՝ իւր բարձր գոհութիւնը յայտնել տուեր է առ վահան էֆէնտի։

Օսմ. երեսփոխանաց ժողովը չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ ընտրական օրինաց վիճաբանութեամբ զբաղեցաւ։ Նստին վերջը նոր ժողովարան մը չինելու խնդիրը նորէն

ներկայանալով, ժողովը 15000 լիրա ծախք որոշեց յիշեալ շինութեան համար։

Հինգշաբթի աւուր դռնփակ նստին մէջ ալ որոշեց հրաւիրել կառավարութիւնն որ չուտով օդնական զօրք, զէնք, ռազմամթերք և այլն ղրկէ Ի Ջերքեզաստան, որպէս զի կովկասու ապստամբութիւնն ուժ դառնալով աւելի ընդարձակի։

Վիանինէն հեռագրով լուր կուտան թէ քաղաքին զինուորական հրամանատարը բերդին մէջ բանտարկեալ յանցաւորները մասամբ կ՚պօլիս և մասամբ ալ ուրիշ քաղաքները ղրկեր է։ Բնակիչներն ալ նոյնպէս քաղաքէն դուրս հանուելու են։

Սուլինայէն, Թուլչայէն և Ռուսճուքէն եկած վերջին լուրերն ալ կըծանուցանեն թէ այս երեք քաղաքաց բնակիչները ալ ուրիշ տեղեր փոխադրուելու են։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ կարսի և կաղզըմանի առջև գըտնուող Ռուսական զօրաց ետ քաշուելն վրայ, խզեալ հեռագրական թելերը նորէն շինուեր և հաղորդակցութիւնները վերահաստատուեր են։

Հունգարացի ճլարքա զօրավարը չորեքշաբթի օրը վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։

Կըսուի թէ յիշեալ զօրավարն Ա. սիական բանակն աչքէ անցունելու պիտի երթայ։

Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան պատօնատունն յատուկ յանձնաժողով մը կազմեցաւ Ցերկօսէն մինչև Ջէքմէճէ շինուելիք ամրութեանց համար պէտք եղած գործաւորներն և անոնց պիտոյքը պատրաստելու համար։

Հալէպ փաշան ալ Ադրիանուպոլիս գնաց պալքանի կիրճերն ամրացընել տալու յատուկ պաշտօնեաւ։

Բուրիե տ՚Օրիանի մէջ կը կարդանք թէ քանի մը չարագործք Սամաթիա Ազաճ-գամիան թաղն էֆէնտիի մը տունը մտնելով, էֆէնտին ծանրապէս վիրաւորելը, կինը մեռուցեր և 30 Օսմ. լիրա, 30 հատ հարիւրնոց թըղթադրամ և ուրիշ արժէքներ վերցընելով փախեր են։

Հինգշաբթի առաւօտ Գալատու նաւամատոյցին մօտ (Մ. Հանսօնի) չոգեշարժ ջաղացքին կատսան պայթելով՝ եօթն գործաւորք վիրաւորուեր են և ջաղացքն ալ բաւական վնասուեր է։

Վերջին թղթակցերով եկած եւրոպական լրագրաց մէջ հետեւեալ լուրերը կը տեսնուին։

«կարին 8 մայիս.

«Ռուսերը կը շրջապատեն Սօղանլըն, որ կարսի հարաւային արեւմտեան կողմը կիյնայ, և իրենց զօրութիւնը կը համախմբեն, հատնականաբար Մուխթար փաշայի զօրաբանակին վրայ յարձակելու համար, որ Պարտէզի և Եէնիքէօյի կողմը կը գտնուի։

«Ռուսերը Պայազիտէն մեկնեցան՝ ասոր կանութեան պաշտօնեայ մը թողլով հոն, և իրենք կը յառաջանան դէպ ի Քամախ և Անթօփ, որ Պայազիտի արեւելեան կողմն է 80 քիլօմէթրօ հեռաւորութեամբ, իրենց այ կողմը թողլով Գարաքլիսէ և Ալաշկերտ քաղաքները։»

«Բեդրսպուրգ 10 մայիս.

«Պաշտօնական լրագիրը Թիֆլիզէն մայիս 9 թուով դրուած հետեւեալ լուրերը կը հրատարակէ։

«Մայիս 8 ին Շերեմեթիեֆ զօրավարը թվերի Ցռական հեծելազօրաց գունդի մը և երեք վաշտ խաղաղ ձիաւորաց հետ հետապօտութիւն մ՚ըրաւ կարսի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Ա. Քնալ, Թօփաճըք և Զամմուր ըսուած տեղերէն անցնելով՝ ի գարձին սաստիկ կռիւ մ՚եղաւ պէրտիքչայ ըսուած տեղը Թըշնամի զօրաբաժնի մը հետ, որ կը բաղկանար հեծելազօրէ, վից թնդանօթէ և չորս վաշտ հետեւակէ, որք կարսէն դուրս եկած էին Ռուսաց ճանբան կարնելու համար։

«Ցռականաց երրորդ վաշտն և խաղախաց երկու վաշտերը թշնամւոյն հեծելազունդը պէրտիքչայի կատարըէն անդին մղեցին։

«Ա.յն ժամանակ Թուրքերն իրենց թնդանօթներն ու չորս վաշտ հետեւակազօրն երեւան հանեցին, որոց կրակէն 8 Ռուս զօրականք և երկու սպայք վիրաւորեցան։ Իսկ թշնամւոյ կողմէ բազմաթիւ մարդ և ձի մեռան։

«Շերեմեթիեֆ զօրավարը Տըրականներուն և խաղախաց նորաձև հրացանին հարուածներուն ճկդութիւնը կը գովէ։

«Հինգ Ռուս ձիաւորք Թուրք սուրհանդակ մ՚ևս անոր ուղեկից հինգ Թուրք զօրական բռնեցին, որք Արտահանէն կարս կերթային»

Միքայէլ մեծ դուքսն ալ մայիս 9 թուով հետեւեալը կը հեռագրէ Թիֆլիզէն։

«Բուլղարիոյ, Նիժնի—Նովկորոդի և Վիլնի-քիէֆի խազախ գունդերը մայիս 6ին առանց պատերազմի գրաւեցին կազմման քաղաքը։ Շրջակայ դիւղերու բնակիչք ալ հպատակութիւն յանձն կառնուն։»

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՂԱՄԸ ՕԻՄՕԻՄԻՔ

6 մայիս. ուրբաթ իրիկուն		9,10
7 մայիս. չարաթ առաւօտ		
բացուեցաւ		9, 9
ժամ 6 1/2 ին		9, 9
Բուռզիի երկաթուղի	ֆր.	23 1/4
Թղթադրամ	լիր.	178

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԹԹՂԹՕՑ
Կ. Պոլիս 6 Մայիս

Սահիբէթ ֆէնէրալի բաժ.	Անգ. լիր.	2,24
» փոխանակուչեան	»	1,20
Կ. Պոլսոյ պանքային	»	3.25
Բրէսի ֆէնէրալ	»	1, 3
Բրէսի Օսմրօ—Թիւրք	»	—
փոխ. 1863	ֆր.	47
» 1865	»	47
» 1869	»	42
» 1872	»	14
» 1873	»	42
Թրամուայ	Օսմ. լիր.	1 30

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
6 Մայիս

Անգ. լիրա	դրչ.	109 25
Նաթոլէան սակի	»	87 26
Իմիւռիալ Ռուս	»	9 10
Գըրըմիկ	»	51 10
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոց	»	116 20
Պրինձ	»	177

ԱՂԳԱՅԻՆ

Երէկ Ազգային ժողովոյ Սահմանադրական նոր շրջանը բացուեցաւ Ս. Պատարիաք Հօր նախագահութեամբ։

Ժամ 7 1/2ին երեսփոխանաց մեծ մասին ներկայութեամբ Ն. Սրբազնութիւնն առանձը բացաւ ճարտար առնարանութեամբ մը, յորում անցեալ շրջանին մէջ կատարած գործոց հակիրճ նկարագիրն ընելով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն ալակից պանուող վարչական ժողովոց, խորհրդոց և կառավարութեան պաշտօնի մէջ գտնուող քանի մ՚ազգայնոց, և գլխաւորապէս Օտեան և Նուրեան էֆէնտիներուն. նմանապէս շնորհակալութիւն յայտնեց Օսմանեան Հայ երեսփոխանաց, որք ազգին չահերն արիւարար պաշտպանելու ու կը պաշտպանեն, ինչպէս գաւառական ժողովոց մէջ առաջնորդաց ներկայութեան և անդամ մոյ կիսով չափ քրիստոնեայ բլալտինոց մէջ։

Յետին Սրբազնութիւնն յայտարարեց նաև թէ ինք իւր անձնական ակարութեան այնչափ կարեւորութիւն չէր տար, եթէ չտեսնէր եւրոպիոխանական ժողովոյն մէջ այնպիսիներ, որք թէ և բերնով միրենք ազգին չահերուն պաշտպան կը ցուցնեն, բայց ազգային գործոց կանոնաւորապէս յառաջ երթալուն արգելք կըլլան և ազգային ժողովն ալ անգործութեան կը դատապարտեն՝ ազգին կենսական չահուց հակառակ։ Այս ապարդիւն և վնասակար ընթացքը Ն. Սրբազնութեան ծանր միտք պատճառելով՝ քանիցս Պատրիարքական պաշտօնէն հրաժարիլ մտաբերած է։ Ուստի այն նոր շրջանը բանալու առթիւ հրաւէր կարգաց ազգային երեսփոխանաց, որպէս զի ազգին և եկեղեցւոյ նուիրական չահուց առջև ամէն կիրք և հակառակութիւն՝ ի բաց թօթափելով, միակամ և միախոհ ազգին բարօրեայ ամենակարեւոր պիտոյքներն հոգալու աշխատին։

Ն. Սրբազնութիւնը նուպար-Շահնազարեան վարժարանին փակուելուն վրայ ալ խօսելով (որոյ վրայ նախընթաց նստին մէջ հարցուփորձ եղած էր), յայտնեց թէ յիշեալ վարժարանին լանամակալութիւնն ամեն չանք ի գործ դրած էր վարժարանը բաց պահելու համար, բայց արժեմղձուկ անկուճն և տոկոսներուն անվճար մնալն յիշեալ վարժարանին հաստատեալ գլխաւոր աղբիւրը յամքեցնելով՝ չարաչանակութիւնն անհնարին ըրած էր։

Ս. Հայրն իւր տեղեկութիւնն աւարտելէ ետև, ծանոյց ժողովին թէ քաղաքական ներկայ պարագայից մէջ արժան կը համարի ազգային ժողովոյ նիստերն առժամանակեայ կերպիւ դադրեցնել՝ եթէ ժողովն ալ արժան գտաի։ Ժողովականք առայժմ այնպիսի հարկ մը չզգալով, խնդրեցին ալ ժողովն իւր նիստերը շարունակէ։

Երեսփոխաններէն ոմանք Ս. Պատրիարք Հօր տեղեկութիւն առնելով ազգային ուղերձ մը պատրաստելու առաջարկութիւն ընելով, ժողովն ուրոշեց յաջորդ նստին մէջ յատուկ յանձնաժողով մը կազմել և ուղերձին պատրաստութեան գործն անոր յանձնել։

Ակն ետև Պէշիկթաշի, Եէնիգաբուլ և Նիկոմիդիոյ երեսփոխանական ընտրութեանց տեղեկագրերը ներկայանալով վաւերացան ժողովէն՝ հակառակ Ղալաթիոյ խմբակին քանի մ՚աշխարհական և կրօնական անդամոց անհիմն բժախնդրութեանց, որոց շարժառիթն հակառակութեան և կրից ոգին ըլլալով, չկրցին արժէք գտնել ժողովին մեծամասնութեան առջև։

Ի վերջոյ խմբակին արբանեակներէն խոլտաճեան Պօղոս վարդապետի մէկ նամակը կարդացուեցաւ, որ առաջնորդական փոխանորդութեան պաշտօնով դուրս ղրկուած ըլլալով, կը խնդրէր որ իրեն ճանապարհորդ բացակայ ճանչնալ ժողովէն՝ և այնպէս նշանակութիւն ներկայութեան տեսմարին մէջ։

Ա.յս խնդրոյն վրայ քանի մ՚ներեսփոխանք թէր ու դէմ խօսելէ ետև, Ս. Պատրիարք Հայրն յայտարարեց թէ փոխ=առաջնորդի պաշտօնով դուրս ղրկուած եկեղեցական մը կրնայ իրաւունք ունենալ ինքզինք իբրև ճանապարհորդ արձանագրել տալու։

Ա.յս յայտարարութեան վրայ խըմբակին անդամներն իրար անցնելով, փափազեան Մեսրոպ էֆէնտին գոչեց թէ ազգային ժողովոյ եկեղեցական անդամոց վրայ Պատրիարքը չէր կրնար իրաւասութիւն ունենալ և չէր կրնար զանոնք պաշտօնի ղրկել. անանք աւելի ազգային ժողովին մէջ պէտք են՝ քան թէ դաւառաց մէջ։»

Ա.յս անհեթեթ և ծիծաղաշարժ յայտարարութեան դէմ բազմաքննին երեսփոխանք, և թեպետ խմբակին եկեղեցական անդամներէն Իզմիրլեան Մաամեթեոս եպիսկոպոս և Ամբրոսիոս վարդապետ փորձ փորձեցին փափազեան էֆէնտիի այս ձախող յայտարարութիւնը պաշտպանելու, որ եկեղեցւոյ նուիրապետական կարգաց և կանոնաց եղծումն է, բայց Ս. Պատրիարք Հայրը տեսնելով որ ժողովականաց ամենամեծ մասն իրաւամբ կը բազմաքննր առնոց ծայրագոյն պահանջմանց դէմ, յուզեալ սրտիւ փակեց ժողովը և թոյլ չտուաւ որ Ամբրոսիոս վարդապետ իւր անձնական վարդապետութիւնը շարունակէր ի գայթակղութիւն լսողաց։

Քաղարք նիստը դալ ուրբաթ օր պիտի գումարի։

Ինչպէս որ նախընթաց թուով ծանուցած էր, հինգշաբթի առաւօտ, Համբարձման տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Փրկչի հիւանդանոցի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագեց ի ներկայութեան բազմաթիւ ժողովրդոց, որք մայրաքաղաքիս ամեն կողմերէն հոն գնացեր էին։

Ն. Սրբազնութիւնը ճաչէն ետև հիւանդանոցին ամեն յարկերը պատեալով աչքէ անցուց, ինչպէս նաև վարժարանն, ուր աշակերտներէն մին ուղերձ մը կարդաց, և մին ալ Ս. Պատրիարք հօր կենդանագիրը դնդակած ըլլալով, Ն. Սրբազնութեան նուիրեց։

Ս. Հայրը համառօտ բանախօսութեամբ մ՚օրհնեց հիւանդանոցի հիմնադիրը պէշիկթաշի ամիրայի անմահ յիշատակը, նոյնպէս գովեց մեծահոչակ հոգաբարձութեան անձանձիր խնամքն և պաշտօնէից գաստատուած և աշակերտաց փութաջան աշխատութիւնքն, և ժամ 7 ին մեկնեցաւ հիւանդանոցէն։

Ս. Պատրիարք Հայրն իւր կառաձիգ երիվարաց մէկ զոյգն Սպարապետի գուռը ղրկեց ի նպաստ Օսմանեան բանակին։

Օսմանեան երեսփոխանական ժողովոյ նախագահ Վահմ. Ակմէտ վէֆիգ փաշան հինգշաբթի առաւօտ գումարուած մեր Պատրիարքարանն եկաւ յայցելութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, բայց հոն չգտնելով իւր այցեատումը թողուց ու մեկնեցաւ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ

Մայիս 8 կիրակի օր Հ. Հ. Գործառաց ընկերութեան ընդհ. ժողովը Ղալաթիոյ վարժարանին մէջ հաւաքուիլ որոշուած էր թէպէտ, բայց ստիպողական պատճառ մը վրայ գալով այդ ժողովն ամսոյս 22 կիրակի օրուան մնացած է։

Ի գիտութիւն իւր Աբգոյ Անդամակցաց ասյն ազգը ցնօրէն ժողովոյ կոչմանէ հրատարակել խնդրուած է։

1877 մայիս 6

ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆ—ՍՎԵՑԻԱՅԻ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼԸ 1 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄԻ ԵՒ ԱՌԱՆՑ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄԻ ԿԱՊԱՐԱՆՈՎ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ՈՒՂԻՂ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԸՆԿԵ